

Релігії - надія для розхитаного світу

Заклик (14.9.2022)

1. Розхитаний світ

Ми живемо у світі, що коливається. Виклики для людства величезні:

- У багатьох частинах світу ведуться варварські війни; загроза через зброю масового знищення та ядерних катастроф у зонах бойових дій є критичною.
- Чутлива кліматична система досягла межі стійкості, при порушенні яких життєвий простір на Землі опиниться під загрозою.
- Війни, безнадійність від бідності та кліматичні катастрофи змусили вже понад 100 мільйонів людей рятуватися втечею; політична напруга в приймаючих країнах зростає.
- У багатих країнах розпочалася інформатизація, яка змінює соціальну структуру подібно до індустріалізації.
- Пандемія затьмарила ці процеси та посунула їх на другий план. Вони ж тим часом досягли політики.

2. Багато людей невпевнені у собі, поширюється страх

Багато людей все більше відчують ці загрози у своїй повсякденності. Палають ліси в Європі. У річках небувалий низький рівень води. В інших місцях повені. Оскільки кукурудзу та пшеницю не можна безперешкодно відправляти морем з України, голод посилюється в багатьох частинах світу. Ціни на енергоносії зростають у всьому світі. Навіть у багатих країнах вартість життя стає непомірно високою для слабших. Подібний досвід вселяє невпевненість, лякає. Страх унеможлиблює солідарність, створює атмосферу зростаючого суперництва.

Деякі політичні популісти та релігійні фундаменталісти використовують страх, брехню та жадібність для розширення прірви між націями, культурами та релігіями, розпалювання ненависті та насильства, поширення націоналізму (національного егоїзму) та ксенофобії.

3. Пошук джерел надії

У такому світовому становищі ми, ті, хто нижче підписався під цим закликом, разом із багатьма людьми доброї волі шукаємо сили, щоб допомогти подолати страх та сміливо протистояти викликам. Цього не можна досягти обіцянками безпеки. Лише віра спонукає відшукати надію та діяти. Чим скрутніша ситуація у світі, тим більше надії потребує світ. Лише завдяки надії відповідальні особи та населення не втрачають впевненість у тому, що великі виклики можна подолати.

4. Релігії як джерела надії

Світові релігії були та є для мільйонів людей джерелом надії та сили для подолання страху, егоїзму та зневіри, натхненням для універсального солідарного життя.

Велике прагнення до об'єднаного людства у справедливості та мирі, за який виступають та відстоюють релігії, не втратило своєї сили, а мотивує все більше людей, особливо в часи тривоги.

5. Релігії часто є частиною проблеми, а не вирішення

Водночас ми усвідомлюємо, що релігійні громади в цей час, коли так насущно потрібні світу, перебувають у скрутному становищі. Навіть багато вірян – у тому числі Папа Франциск – з боєм визнають, що релігії (релігійні громади) часто є частиною проблеми, а не частиною вирішення.

- Християнські церкви в Європі втрачають довіру через низку серйозних причин. Вони часто занадто інтроспективні, тобто «хворі», як діагностував Папа Франциск.
- Не лише християнські церкви, а й іслам у всьому світі знаходиться у глибокій кризі довіри. Альянс між релігією та насильством завдав уже серйозної шкоди християнству в Європі. Терористична влада на релігійному ґрунті загрожує довірі до глобальної мусульманської спільноти.
- Багатьох справедливо гнівить альянс між ворожими російськими політиками та патріархом РПЦ.

6. Відродження релігійних спільнот заради світу

Проте в релігіях світу є потужні сили, які відкидають та хочуть подолати цей трагічний зв'язок між Богом та насильством. У своїх політичних зобов'язаннях перед світом релігії повинні орієнтуватися на свої пророчі джерела, а не на інтереси можновладців. Істинна релігія перероджує насильство на (всеосяжну) любов, у якій вкорінені гідність, рівність, свобода, справедливість і мир з усіма людьми та природою.

У цей важкий час ми, підписанти цього звернення, належачи до різних релігійних спільнот, звертаємося до своїх плеяд, до всіх релігійних спільнот та людей доброї волі.

Настійно хочемо нагадати собі та всім:

- Усі релігійні спільноти потребують критичної саморефлексії та зусиль до саморозвитку та оновлення, щоб відновити довіру та моральний авторитет, який часто обґрунтовано втрачається. Внутрішня реформа та теологічна пам'ять історії є частиною надії, яку ми потребуємо.
- Саме тепер, якщо релігійні спільноти хочуть бути знаряддям примирення та миру, вони повинні подолати всі прояви взаємного суперництва та прагнути до культури взаємного визнання та поваги.
- Усі релігійні спільноти потребують відваги та смирення для «самотрансценденції», тобто для того, щоб утриматися від самих себе, подолати свій «колективний нарцисизм», щоб не лише дотримуватись своїх інституційних та ідеологічних інтересів, але й взяти на себе солідарну відповідальність за наш спільний світ.

7. Не часування, а муки народження

Папа Франциск – відповідно до Другого Ватиканського Собору (Nostrae Aetate 2) – дуже стурбований тим, щоб релігії та всі люди доброї волі діяли разом на благо світу. У документі про співдружність всіх людей для мирного співіснування у світі Папа Франциск разом із Великим імамом Аль-Азхара – Ахмедом Ель-Таєбом нагадує, що Бог «створив усіх людей з рівними правами, рівними обов'язками та рівною гідністю і закликав їх бути братами та сестрами для спільного життя». Релігії живлять надію, що нинішні виклики, які розхитують світ,

— це не летальні муки Землі та людства, а муки народження світу, у якому люди живуть у справедливості та мирі в гармонії з природою.

Перші підписанти

Томаш Галик (соціолог і теолог, Прага)

Аннете Шаван (колишній федеральний міністр освіти і досліджень Німеччини, Ульм)

Пауль Цуленер (пасторальний богослов, дослідник релігії та цінностей, Відень)

Марам Штерн (Віце-президент Всесвітнього єврейського конгресу, Брюссель, Нью-Йорк)

Альберто Меллоні (історик, засновник Європейської академії релігії, Болонья)

Массімо Фаджолі (теолог та релігієзнавець, Університет Вілланова, Філадельфія)

Каспер Маріуш Капронь OFM (літургіст, теологічний факультет Сан-Пабло – Кочабамба, Болівія)

Хосе Казанова (соціолог релігії, Джорджтаунський університет, Вашингтон)

Чарльз Тейлор (філософ, Монреаль)

Азза Карам (Генеральний секретар Міжнародної організації «Релігії за мир», Нью-Йорк)